

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Sterowanie neuro-rozmyte		Kod 1010535131010550448
Kierunek studiów Automatyka i robotyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 2 / 3
Ścieżka obieralności/specjalność Systemy automatyki i robotyki	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obieralny
Stopień studiów: II stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) niestacjonarna	
Godziny Wykłady: 20 Ćwiczenia: - Laboratoria: 12 Projekty/seminaria: -		Liczba punktów 4
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) podstawowy		(ogólnouczelniany, z innego kierunku) z danego kierunku
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki		Podział ECTS (liczba i %)
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
dr inż. Waldemar Wróblewski email: Waldemar.Wroblewski@put.poznan.pl tel. 61 6652368 Wydział Informatyki ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę ze sterowania układami dynamicznymi (układ ze sprzężeniem zwrotnym, stabilność, działanie regulatorów, kompensacja, opis w przestrzeni stanu) oraz z podstaw robotyki (kinematyka manipulatora, jakobian, równania dynamiki, trajektoria).
2	Umiejętności:	Powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów z algebry liniowej, logiki i analizy matematycznej oraz umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji.
3	Kompetencje społeczne	Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
1. Przekazanie studentom wiedzy o wybranych strukturach sztucznych sieci neuronowych i algorytmach ich uczenia oraz zagadnieniach wnioskowania opartego na logice rozmytej. 2. Rozwijanie u studentów umiejętności rozwiązywania problemów związanych ze sterowaniem z naciskiem na praktyczne wykorzystanie sztucznych sieci neuronowych i logiki rozmytej. 3. Kształtowanie u studentów umiejętności doboru właściwej struktury sieci lub systemu wnioskowania rozmytego na podstawie opisu sterowania i eksperymentów symulacyjnych oraz prawidłowej oceny jakości działania zaproponowanego rozwiązania.		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
1. ma wiedzę w zakresie wybranych działów fizyki niezbędną do zrozumienia podstawowych zjawisk fizycznych występujących w elementach i układach automatyki i robotyki, a w szczególności wykorzystujących techniki neuronowe i wnioskowanie rozmyte; - [K_W2] 2. ma rozszerzoną wiedzę z zakresu modelowania układów sterowania wykorzystujących sztuczne sieci neuronowe i techniki wnioskowania rozmytego; - [K_W5] 3. ma elementarną wiedzę w zakresie teorii i podstawowych metod sztucznej inteligencji i systemów decyzyjnych; - [K_W7]		
Umiejętności:		
1. przeprowadzić symulację i analizę działania złożonego układu sterowania, w którym wykorzystano sterownik neuronowy lub rozmyty, a także zaplanować i przeprowadzić weryfikację symulacyjną i eksperymentalną; - [K_U9] 2. krytycznie ocenić i dobrać odpowiednie metody i narzędzia do rozwiązania zadań i problemów z zakresu automatyki i robotyki wykorzystując techniki neuro-rozmyte; będzie potrafił wykorzystywać narzędzia szybkiego prototypowania do projektowania niekonwencjonalnego systemu sterownia; - [K_U22]		
Kompetencje społeczne:		

1. posiada świadomość konieczności profesjonalnego podejścia do zagadnień technicznych, skrupulatnego zapoznania się z dokumentacją oraz warunkami środowiskowymi, w których urządzenia i ich elementy mogą funkcjonować; - [K_K4]
2. posiada świadomość złożoności metod i algorytmów uczenia sztucznych sieci neuronowych i wnioskowania rozmytego, a także konieczności indywidualnego podejścia przy rozwiązywaniu postawionych zadań i problemów - [-]

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia

Ocena formująca:

- a) w zakresie laboratoriów:
na podstawie oceny bieżącego postępu realizacji zadań,

Ocena podsumowująca:

- a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:
- i. ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na egzaminie pisemnym, częściowo w formie testu,
  - ii. omówienie wyników egzaminu podczas rozmowy indywidualnej,
- b) w zakresie laboratoriów / ćwiczeń weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:
- i. ocenę umiejętności związanych z realizacją ćwiczeń laboratoryjnych oraz wybranych zadań problemowych,
  - ii. ocenę sprawozdania przygotowywanego częściowo w trakcie zajęć, a częściowo po ich zakończeniu; ocena ta obejmuje także umiejętność pracy w zespole.
- Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za:
- i. omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia,
  - ii. efektywność zastosowania zdobytej wiedzy podczas rozwiązywania zadanych problemów,
  - iii. umiejętność współpracy w ramach zespołu praktycznie realizującego zadanie szczegółowe w laboratorium,
  - iv. uwagi związane z udoskonaleniem materiałów dydaktycznych,
  - v. wskazywanie trudności percepcyjnych studentów umożliwiające bieżące doskonalenie procesu dydaktycznego.

Treści programowe

Program wykładu obejmuje następujące zagadnienia:

Modele matematyczne i architektury połączeń sztucznych sieci neuronowych; algorytmy ich uczenia. Prosta sieć perceptronowa; algorytm Rosenblatta uczenia tej sieci. Adaptacyjny liniowy sumator ważony Adaline; algorytm Widrowa-Hoffa uczenia; sieci Madaline. Sieci wielowarstwowe; algorytm wstecznej propagacji błędów i jego modyfikacje. Sieci radialne; regularyzacja sieci radialnych. Zbiory ostre i rozmyte; funkcja przynależności; własności zbiorów rozmytych; normy trójkątne. Operacje na zbiorach rozmytych; twierdzenie o dekompozycji. Iloczyn kartezjański zbiorów rozmytych; zasada rozszerzania. Liczby rozmyte; reprezentacje L-P liczb rozmytych. Systemy wnioskowania rozmytego; fuzyfikacja; wnioskowanie, agregacja, defuzyfikacja (metoda Takagi-Sugeno i Mamdaniego). Przykłady zastosowania omówionych zagadnień w sterowaniu. Techniki neuro-rozmyte, dobór parametrów urządzeń sterujących.

Zajęcia laboratoryjne: w ich trakcie dwuosobowe zespoły realizują ćwiczenia laboratoryjne oraz rozwiązują wybrane zadania problemowe. Program laboratorium obejmuje następujące zagadnienia:

1. Klasyfikacja danych za pomocą sieci neuronowej na przykładzie map bitowych reprezentujących litery alfabetu. Studenci zapoznają się z metodologią stosowania sieci neuronowych, przygotowaniem danych na potrzeby uczenia sieci oraz zapoznają się z wpływem struktury i parametrów sieci na proces uczenia/rozpoznawania wzorców.
2. Wykorzystanie sieci neuronowej jako sterownika ruchu dwukołowego robota mobilnego. Studenci przygotowują symulację robota realizującego ruch do punktu lub śledzenie. Robot realizuje percepcję otoczenia z wykorzystaniem prostego sensora złożonego z fotoelementów.
3. Rezultat poprzedniego ćwiczenia jest wykorzystany jako baza dla realizacji sterowania dwoma robotami realizującymi ruch wzdłuż trajektorii odniesienia zachowując wzajemną odległość.
4. Programowanie sterownika rozmytego w zastosowaniu do stabilizacji masy umieszczonej na pochylni.

Każde ćwiczenie laboratoryjne jest realizowane w dwóch etapach: najpierw wg wskazówek i wytycznych prowadzącego, a następnie jest ono rozwijane wg pomysłu studentów (każda grupa realizuje inną wersję) po akceptacji przez prowadzącego.

Metody dydaktyczne:

1. wykład: prezentacja ilustrowana przykładami, prezentacje multimedialne
2. ćwiczenia laboratoryjne: wykonywanie eksperymentów symulacyjnych, dyskusja, praca w zespole dwuosobowym, rozwijanie przeprowadzonego ćwiczenia wariantowo, wg pomysłu studentów.

Literatura podstawowa:

1. Sieci neuronowe, algorytmy genetyczne i systemy rozmyte, D. Rutkowska, M. Piliński, L. Rutkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.
2. Wprowadzenie do sterowania rozmytego, D. Driankov, H. Hellendoorn, M. Reinfrank, WNT, Warszawa 1996
3. Modelowanie i sterowanie rozmyte, A. Piegat, Akademicka Oficyna Wydawnicza ?Exit?, Warszawa 1999

Literatura uzupełniająca:

1. Podstawy modelowania i sterowania rozmytego, R.R. Yager, D. Filev, WNT, Warszawa 1995
2. Neural Networks for Modelling and Control of Dynamic Systems, M. Norgaard, O. Ravn, N.K. Poulsen, L.K. Hansen, Springer 1999

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta		
Czynność	Czas (godz.)	
1. udział w zajęciach laboratoryjnych	12	
2. przygotowanie do ćwiczeń laboratoryjnych	12	
3. dokończenie (w ramach pracy własnej) zadań z ćwiczeń laboratoryjnych	24	
4. udział w konsultacjach (mogą być realizowane drogą elektroniczną) związanych z realizacją procesu kształcenia, w szczególności ćwiczeń laboratoryjnych	2	
5. udział w wykładach	10	
6. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi (10 stron tekstu naukowego = 1 godz.), 100 stron	20	
7. przygotowanie do egzaminu i obecność na egzaminie		
Obciążenie pracą studenta		
forma aktywności	godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	100	4
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	36	1
Zajęcia o charakterze praktycznym	36	1